

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/143743,Konferencja-historyczna-Niemieckie-i-sowieckie-zbrodnie-na-ziemi-dzialdowskiej-2.html>
26.04.2024, 12:04

Konferencja historyczna „Niemieckie i sowieckie zbrodnie na ziemi działdowskiej” - 27 maja 2021

W ramach obchodów 80. rocznicy śmierci patronów Miasta Działdowo - bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego oraz bł. bp. Leona Wetmańskiego - w Działdowie odbyła się konferencja poświęcona historii utajonego ośrodka zagłady Soldau (transmisja online). Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym prezesa IPN dr. Jarosława Szarka.

Konferencja rozpoczęła się od przemówień okolicznościowych organizatorów. Jako pierwszy głos zabrał prof. Mirosław Golon, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku, który reprezentował również prezesa IPN dr. Jarosława Szarka.

– Prezes IPN jest bardzo wdzięczny za troskę i pamięć o trudnej historii, która wydarzyła się tutaj, w Działdowie oraz w okolicach. Instytut Pamięci Narodowej podejmuje w

Działdowie szereg wydarzeń – prelekcji dla młodzieży, wystaw, publikacji, upamiętnień i uroczystości – zaznaczył na wstępie dyrektor IPN Gdańsk.

– Spotykamy się dzisiaj w miejscu niezwykłym. W Działdowie najlepiej widać to, co wydarzyło się w latach 1939-1945 na świecie. To tutaj, tak wielu kapłanów cierpiało za Boga i za Ojczyznę. W Działdowie tysiące innych było prześladowanych – nauczycieli, urzędników, robotników, rolników, społeczników. Widać dokładnie jaki był cel sprawców – Niemcy w 1939 roku rozpoczęli wojnę z Bogiem – mówił prof. Golon.

– Od kilku lat szczególnie mocno upamiętniamy patronów Miasta Działdowo – bł. abp. Antoniego Juliana Nowowiejskiego oraz bł. bp. Leona Wetmańskiego. Dziękuję wszystkim, którzy nas na tej, często niełatwej, drodze wspierali. Szczególne podziękowania należą się Instytutowi Pamięci Narodowej na czele z prezesem IPN, dyrektorem IPN Gdańsk oraz pracownikom Oddziałów IPN Gdańskiego i Warszawskiego – podkreślił Zenon Gajewski, prezes Stowarzyszenia Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” w Działdowie.

Pozostałe przemówienia m.in. Roberta Gontarza, posła na Sejm RP, Grzegorza Mrowińskiego, burmistrza Miasta Działdowo oraz Patryka Kozłowskiego, dyrektora Muzeum Pogranicza w Działdowie są dostępne w relacji online.

Wśród przedstawicieli Instytutu Pamięci Narodowej obecnych na konferencji był dr Mariusz Żuławnik, zastępca dyrektora Archiwum IPN w Gdańsku. [Warto podkreślić, że z okazji uroczystości dr Mariusz Żuławnik przygotował okolicznościowy artykuł pt. Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski \(1858-1941\) – ofiara niemieckiego obozu Soldau \(dostępny na stronie Przystankuhistoria.pl\).](#)

W czasie konferencji mogliśmy wysłuchać wystąpień historyków i pracowników naukowych m.in. z Bydgoszczy, Gdańska i Warszawy. Pełen zapis konferencji dostępny jest on-line na stronie internetowej Działdowo.pl i profilu Facebook organizatorów.

Konferencja historyczna

„Niemieckie i sowieckie zbrodnie na ziemi działdowskiej”

27 maja 2021

Publiczne Działdowskie Centrum Kształcenia Ustawicznego (ul. Polna 11 A)

- **10.00-10.15** – otwarcie konferencji i przywitanie zaproszonych gości:
Andrzej Rutecki – Wiceprezes Stowarzyszenia Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” (moderator)
- **10.15-11.00** – wystąpienia okolicznościowe organizatorów:
 - prof. Mirosław Golon – Dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku,
 - Grzegorz Mrowiński – Burmistrz Miasta Działdowo,
 - Patryk Kozłowski – Dyrektor Muzeum Pogranicza w Działdowie,
 - Zenon Gajewski – Prezes Stowarzyszenia Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” w Działdowie,
 - a także zaproszonych gości.
- **11.00-11.30** – referat dr Anny Jagodzińskiej:
Ci, którzy przeszli przez Działdowo. Polscy duchowni – więźniowie niemieckich obozów koncentracyjnych (1939-1945)
- **11.30-12.00** – referat Bartosza Januszewskiego (Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Gdańsku):
Martyrologia duchowieństwa w lager Soldau
- **12.00-12.15** – przerwa kawowa
- **12.15-12.45** – referat dr. Radosława Wiśniewskiego (Muzeum Pogranicza w Działdowie):
Życie niewarte życia. Czyli Akcion T4 na Działdowszczyźnie
- **12.45-13.15** – referat Janusza Piwowara (Archiwum IPN w Warszawie):
Niemiecki obóz w Działdowie w świetle akt Gestapo w Ciechanowie/Płocku w latach 1939-1945
- **13.15-13.45** – referat dr. Tomasza Cerana (Referat Badań Historycznych Delegatury IPN w Bydgoszczy):
Duchowni – ofiary Zbrodni Pomorskiej 1939
- **13.45-14.15** – referat dr. Dariusza Burczyka (Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Gdańsku):
Zbrodnie w Zawadach Małych koło Starych Jabłonek w świetle dokumentów Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku
- **14.15-14.45** – referat dr. Waldemara Brendy (historyk):
Działdowo jako etap podczas deportacji mieszkańców północnego Mazowsza, Pomorza, Warmii i Mazur do Związku Sowieckiego w 1945 r.

• **14.45** – zamknięcie konferencji.

Wydarzeniem towarzyszącym konferencji była **prezentacja wystawy plenerowej** IPN pt. *Soldau – utajony ośrodek zagłady. Niemieckie obozy w Działdowie w latach II wojny światowej*. **Miejsce prezentacji:** pl. Mickiewicza (przy Ratuszu).

Ekspozycję przygotowało Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Gdańsku oraz Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN. Jej autorami są dr Anna Jagodzińska i Bartosz Januszewski; partnerami wystawy są Muzeum Pogranicza w Działdowie oraz Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” w Działdowie. [Wystawa jest także dostępna on-line na stronie internetowej IPN.](#)

Wystawa będzie dostępna do 14 czerwca br.

Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym przez prezesa IPN dr. Jarosława Szarka. Współorganizatorem był Oddział IPN w Gdańsku. Pełna lista organizatorów, partnerów, patronów honorowych oraz patronów medialnych dostępna jest na załączonym plakacie.

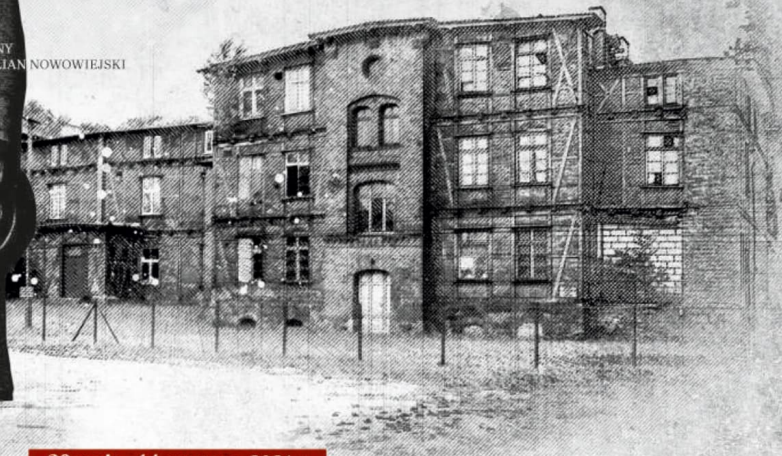
80 ROCZNICA

MĘCZEŃSKIEJ ŚMIERCI PATRONÓW MIASTA DZIAŁDOWO

BŁOGOSŁAWIONY
Bp LEON WETMAŃSKI
1886 - 1941

BŁOGOSŁAWIONY
Abp ANTONI JULIAN NOWOWIEJSKI
1858 - 1941

20 maja - 14 czerwca 2021 r.

27 maja 2021 r.

📍 PD CKU, ul. Polna 11 A

🕒 10:00 - 14:45

- Konferencja historyczna pt. „Niemieckie i sowieckie zbrodnie na Ziemi Działdowskiej”
(transmisja wydarzenia on-line na stronach organizatorów)

PROGRAM:

- dr Anna Jagodzińska „Ci, którzy przeszli przez Działdowo. Polscy duchowni - więźniowie niemieckich obozów koncentracyjnych (1939-1945)”
- Bartosz Januszewski (OIBEN IPN w Gdańsku) „Martyrologia duchowieństwa w łager Soldau”
- dr Radosław Wiśniewski (Muzeum Pogranicza w Działdowie) „Życie i kwarte życia. Czyli Akcion T4 na Działdowszczyźnie”
- Janusz Płowmar (Archiwum IPN w Warszawie) „Niemiecki obóz w Działdowie w świetle akt gestapo w Ciochanowie/Plecku w latach 1939-1945”
- dr Tomasz Cerań (Delegatura IPN w Bydgoszczy) „Duchowni - ofiary zbrodni pomorskiej 1939”
- dr Dariusz Burczyk (OKSżp IPN w Gdańsku) „Zbrodnie w Zawadach Małych koło Starych Leblonek w świetle dokumentów Oddziałowej Komisji i Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku”
- dr Waldemar Brenda „Działdowo jako etap podczas deportacji mieszkańców północnego Mazowsza, Pomorza, Warmii i Mazur do Związku Sowieckiego w 1945 r.”

📍 Plac Mickiewicza (przy Ratuszu)

- Wystawa plenerowa pt. „Soldau – utajony ośrodek zagłady. Niemieckie obozy w Działdowie w latach II wojny światowej”.

Ekspozycję przygotowało Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Gdańsku oraz Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN. Jej autorami są dr Anna Jagodzińska (BRJWM IPN) i Bartosz Januszewski (OIBEN IPN Gdańsk). Partnerami wystawy są Muzeum Pogranicza w Działdowie oraz Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” w Działdowie.

28 maja 2021 r.

- 📍 Muzeum Pogranicza w Działdowie
ul. Zamkowa 12

🕒 10:00

- Promocja książki dr. Radosława Wiśniewskiego pt. „Wielofunkcyjny niemiecki obóz Soldau 1939-1945”
(transmisja wydarzenia on-line na stronach organizatorów)

🕒 12:00

- 📍 ul. Grunwaldzka 5
- **Apel Pamięci** na terenie dawnego niemieckiego obozu Soldau-Działdowo
Złożenie wiązań i kwiatów przy pomniku Ofiar obozu Soldau na terenie placu obozowego.
(transmisja wydarzenia on-line na stronach organizatorów)

14 czerwca 2021 r.

- 📍 ul. Grunwaldzka 5

🕒 11:00

- **Konferencja prasowa** na terenie dawnego niemieckiego obozu Soldau z udziałem organizatorów oraz zaproszonych gości dotycząca podsumowania i zakończenia obchodów. Tego dnia przypada Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Obozów Koncentracyjnych i Zagłady. Złożenie wieniec pod pomnikiem Ofiar niemieckiego obozu Soldau (przy skrzyżowaniu ulic Chopina i Grunwaldzkiej).

Ze względu na panującą epidemię i zagrożenie wirusowe

udział w obchodach jest ściśle limitowany. Szczegółowe informacje dotyczące ilości i udziału osób w poszczególnych wydarzeniach będą udostępniane szani eszcznie na bieżąco na stronach internetowych, profilach społecznościowych organizatorów.

Patronat Honorowy

Organizatorzy

Partnerzy wydarzenia

Patronat medialny

PLIKI DO POBRANIA

[Plakat \(pdf, 2.02 MB\)](#)

